

OBSAH

POLITIKA

Úvod (Antonín Kříž)	7
---------------------	---

KNIHA PRVNÍ

*Pojem, vznik, význam a složky obce. O majetku,
jeho získávání i správě*

1. Určení podstaty politického společenství	37
2. Metoda zkoumání. Poměr obce a jednotlivce. O sdružování lidí. Obec je útvar přirozený. Obec je dříve než jednotlivce	38
3. Složky domácnosti. Pán a otrok	42
4. Majetek a otrok. Otrok je částí majetku	43
5. Přirozený rozdíl mezi otrokem a svobodným občanem. Někteří lidé jsou od přirozenosti otroky	44
6. Námitky proti otroctví. Otroctví přirozené a zákonné. U kterých lidí není otroctví oprávněno	47
7. Ukončení výkladu o poměru mezi pánem a otrokem. Rozdíl v znalostech otroka a pána	49
8. Získávání majetku a jeho způsoby. Vydělečnictví je částí hospodářství. Přirozené vydělečnictví. Bohatství má určité meze	50

POLITIKA

9. Umění výdělečné a peněžnické. O kupectví, směně a penězích. Přírozené bohatství a peněžnictví	53
10. Poměr výdělečnictví k politice a hospodářství. O lichvě a úroku	56
11. Pokyn pro výdělečnou činnost v domácnosti a obci. Části výdělečnictví. Povaha jednotlivých zaměstnání. Získávání důchodu monopolem	58
12. Trojí stránka v hospodářství. Poměr vládnoucích a poddaných. Povaha vlády muže nad ženou a dětmi	60
13. Přírozené vlastnosti vládnoucích a poddaných. Ctnosti vládnoucích a poddaných. Úkol pána v přiměřené výchově otroka. Nutnost výchovy žen	61

KNIHA DRUHÁ

Kritika politických teorií předchůdců a výklad o některých proslulých ústavách

1. Předběžné poznámky ke kritice politických teorií. Platónova teorie v Ústavě	65
2. Nesprávnost Platónova úsilí o naprostou jednotnost obce zaváděním komunismu žen a dětí. Naprostá jednotnost obci neprospívá	66
3. Komunismus žen a dětí obci neprospívá, spíše škodí. Důvody proti komunismu žen a dětí	68
4. Komunismus žen a dětí ničí zvláště příbuzenskou lásku	70
5. O komunismu majetku u Platóna. Hospodářské, etické a historické důvody proti komunismu majetku. Neuplnost návrhu komunismu u Platóna	72

OBSAH

5. Výchovná cena hudby. Trojí účel pěstování hudby	295
6. Cvičení v hudbě. Rozdíly v hudebních nástrojích. Do jaké míry se má hudbě učit	300
7. Tóniny a rytmy; jejich výchovný význam. Trojí zřetel při výběru tónin	302
Poznámky (Antonín Kříž)	306

DODATKY

Základní pojmy	357
Analogie a příklady	372
Bibliografie	390

REJSTŘÍKY

Jmenný rejstřík	415
Věcný rejstřík	424
Řecké výrazy	469
Zkratky	486
Ediční poznámka	487
Obsah	489

OBSAH

6. Kritika Platónova spisu <i>Zákony</i> . Srovnání zařízení v Platónových <i>Zákonech</i> a v <i>Ústavě</i> . Nedůslednosti v Platónových <i>Zákonech</i> . V <i>Zákonech</i> převládá prvek oligarchický	77
7. Ústava Faleova. Důležitost úpravy majetku. Nedostatečnost Faleova návrhu. Nutnost mírniti žádost po majetku	81
8. Ústava Hippodamova. Kritika Hippodamových návrhů. Řešení otázky o změně zákonů	86
9. Ústava lakedaimonská. Vady spartského zřízení. Volná kázeň žen ve Spartě. Nesrovnalost v majetku. Nedostatky v zřízení eforátu a gerusie. Volba úřadů, králové, společné stolování. Pochybená výchova ve Spartě, směřující jen k válečné zdatnosti	91
10. Ústava krétská. Výhodná poloha Kréty. Srovnání krétského zřízení s lakónským. Vláda na Krétě jest vládou velmožů	97
11. Ústava kartháginská. Její vady. Kdo má v obci vésti správu	100
12. Zřízení Solónovo v Athénách a zřízení jiných obcí řeckých. Chvála a výtky Solónovu zřízení. Zmínka o jiných zákonodárcích	103

KNIHA TŘETÍ

Výklad pojmů ústavy, obce a občana.

Ústavy správné a jejich zhoršené odrůdy. Království

1. Pojem ústavy, obce a občana	106
2. Pokračování ve výkladu o pojmu občana a obce	109

POLITIKA

3. O trvání totožnosti obce. Závazky obce a změna ústavy	110
4. Ctnost člověka a občana. Rozdíl mezi ctností občana a člověka. Jak je třeba učit se vládě občanské. Ctnost občana a člověka je totožná jen v nejlepší obci	111
5. Různost občanů podle různých ústav. Občan má býti prost všedních prací, které mu brání v cviku ctnosti. Cizinci a občanství v některých ústavách. Závěr úvahy o ctnosti člověka a občana	115
6. Rozdíly v ústavách. Úkol obce. Výměr ústavy. Rozdíly v ústavách se řídí účelem: správné ústavy hledí obecného prospěchu, ústavy pochybené cílí k prospěchu vladnoucích	117
7. Ústavy správné a nesprávné. Správné: království aristokracie a politeia. Nesprávné: demokracie, oligarchie a tyranida	119
8. Nesnáze při rozlišování ústav. Počet suverénů v demokraciích a oligarchiích je něčím nahodilým	120
9. Různá práva občanů v různých ústavách. Nesprávné chápání rovnosti a nerovnosti. Obec je společenství, nikoli spojenectví. Obec je společenství dokonalého života	121
10. Kdo má v obci míti svrchovanou moc	124
11. Vady v uvedených ústavách. Zákony musí býti mezi a normou. V udílení práv je třeba dbáti i obecného množství. Otázka odbornictví v některých činnostech. Poměr úřadů a zákonů	126
12. Přednosti, které mají rozhodovati při obsazování úřadů	129

OBSAH

13. Udržování rovnováhy v obci. Je třeba dbáti osobní zdatnosti, ctnosti, rodu, majetku a svobody. Vládnou- ti mají muži vynikající ctností. Odstraňování vyni- kajících lidí ostrakismem 131
14. Království a jeho druhy: Království spartské, království despotické u neřeckých kmenů a aisymneteia. Království řecké doby hérojské a království neobmezené, absolutistické 136
15. O královské moci. Vláda nejdokonalejšího muže jest lepší než vláda zákonů. Je-li více dokonalých mužů, má přednost aristokracie. Stručný nástin postupu zavádění ústav. Obtíže království při dědičné posloupnosti. Král má míti jen omezenou moc 138
16. Neobmezené království. Poměr vlády k zákonům. Nestejnost občanů vyžaduje vlády zákonů. Tam, kde nevystačují zákony, je lépe, aby rozhodovalo v obci více mužů než jeden 141
17. Oprávněnost různých způsobů vlády. Které obci která ústava vyhovuje. Kde jednotlivec nebo jeho rod vyni- cá nad ostatní ctností, je nejlepší ústavou království 144
18. Závěr úvahy o ústavách a možnost zřízení nejlepší ústavy. Ctnost muže i občana v nejlepší obci jest táž, rovněž výchova obou 146

KNIHA ČTVRTÁ

Výklad o jednotlivých ústavách a o moci zákonodárné, výkonné a soudní

1. Nejlepší ústava absolutně a relativně. Poměr zákonů k ústavě. Nejlepší ústavu nelze všude zavést, proto je nutno znáti také, která ústava je za daných

POLITIKA

podmínek možná. Nutnost znalosti rozdílů v ústavách, ježto zákony se musí řídit ústavami	147
2. Rozdíly v druzích ústav. Pojednání o relativně nejlepší ústavě. Zhodnocení jednotlivých ústav a rozvrh dalšího postupu	149
3. Původ rozdílů mezi ústavami. Rozdíly se řídí rozdíly částí obce, tj. rozdíly způsobu života obyvatelstva, bohatství, rodu a ctnosti čili mravní dokonalosti a zdatnosti. Obvyklé dělení ústav na oligarchické a demokratické	151
4. Stavy v obci. Druhy demokracie. Pojem demokracie a oligarchie. Pět druhů demokracie. Demagogie	152
5. Druhy oligarchie. Zdánlivé ústavy	158
6. Pokračování výkladu o druzích demokracie a oligarchie	159
7. Druhy aristokracie	161
8. Políteiá. Aristokratické a demokratické políteie. Políteiá jako směs oligarchie a demokracie	162
9. Zřízení políteie a rozdíly v ní. Vznik políteie výběrem nejlepších ustanovení v oligarchiích a demokraciích anebo určením středu mezi oběma. Mínění o ústavě lakónské	164
10. Tyranida. Tři její druhy	166
11. Relativně nejlepší zřízení obce. Střední stav jest zárukou trvání obce. Zákonodárci pocházející ze středních vrstev. Střed ve všem jest nejlepší, jest i měřítkem lepších a horších ústav	167

OBSAH

12. Která ústava kterým obcím prospívá. Obecně platná zásada pro všechny ústavy. Ještě o významu středních vrstev	171
13. Oligarchické a demokratické chytré úskoky pro udržení ústavy. Účast lidu ve správě obce	172
14. Tři podstatná zařízení v obci: rada, úřady, soudnictví. Účast občanů v podstatných zařízeních. Výklad o radě v demokraciích a oligarchiích	174
15. Druhy úřadů, jejich pravomoc a jejich obsazování	178
16. Soudnictví. Druhy soudů a nejlepší zařizování soudnictví	182

KNIHA PÁTÁ

Příčiny zániku ústav a prostředky k jejich udržování

1. Předběžné poznámky o příčinách změn ústav. Nesprávné chápání rovnosti a nerovnosti. Dvojí způsob převratů: proti ústavě nebo jen proti vedení. Demokracie je bezpečnější než oligarchie	185
2. Všeobecný výklad o příčinách změn ústav a převratů. Hlavní příčiny rozbrojů: smýšlení, ziskuchtivost, ctižádost	188
3. O vnějších příčinách změn ústav. Příčiny převratů: zpučnost, zištnost, pocty, převaha, strach před trestem, opovrhování, nepoměrný vzrůst jedné části; vtíravost do úřadů, nedbalost, maličkosti, kmenová různost obyvatelstva	189
4. Dokončení úvahy o příčinách ústavních změn. Rozbroje mezi předáky. Moc, závist, lest, násilí	192

POLITIKA

5. Příčiny a příklady převratů v demokraciích	195
6. Příčiny a příklady převratů v oligarchiích	197
7. Příčiny převratů v aristokraciích	201
8. Udržování ústav. Prostředky k jejich udržování	204
9. Pokračování výkladu o udržování ústav. Nutné vlastnosti správců nejvyšších úřadů	208
10. Příčiny a příklady převratů v monarchiích	211
11. Prostředky k udržování monarchií, zvláště tyranid	219
12. Krátké trvání oligarchií a tyranid. Kritika Platónova učení o převratech ústav	225

KNIHA ŠESTÁ

*Úvaha o zásadách a o udržování druhů
demokracie a oligarchie.
Pojednání o úřadech v obci*

1. Předběžné poznámky o druzích demokracie	229
2. Zásady a zvláštnosti demokracie	231
3. Obtíž s provedením zásady rovnosti	233
4. Druhy demokracie podle obyvatelstva	234
5. Udržování demokracií. Počínání demagogů a počínání správné. Prostředky k udržení demokracií	238
6. Zařizování oligarchií	240

OBSAH

7. Pokyny k udržování oligarchického zřízení	241
8. O úřadech v obci	243

KNIHA SEDMÁ

Různá zařízení v nejlepší obci

1. O blaženosti jednotlivce a obce. Poměr mezi dobry vnějšími a duševními	248
2. Způsoby života. Nejvyšším účelem obce není do- bývatí nadvlády nad jinými obcemi. Blaženost jednotlivce a obce	251
3. O přednosti života politického a o blaženosti. Bla- ženost jest v činném životě. Praktický význam rozjímání (theória)	254
4. Počet občanů v nejlepší obci. Obec má býti soběstač- ná a přehledná	256
5. O jakosti, poloze a rozsáhlosti území. Úrodnost, tvar a poloha území obce	259
6. O spojení s mořem a o námořní moci. Výhoda spojení obce a města s mořem	260
7. O vrozených vlastnostech občanů	261
8. Nutné stavy v obci. Počet stavů se řídí úkoly obce	263
9. Účast různých stavů ve správě obce. Občané nejlepší obce a všední zaměstnání	265
10. O starobyklých zřízeních v Egyptě, na Krétě a v Itálii. Rozdělení půdy pro různé potřeby	267

POLITIKA

11. O poloze města a potřebě hradeb. Nutné zřetele při zakládání města	269
12. O poloze některých veřejných budov	271
13. Základy a požadavky řádné obce. O blaženosti, o ctnosti a o výchově k ní. Cvik v ctnosti a prostředky k němu	273
14. O výchově v nejlepší obci. Pochybená výchova ve Spartě. Výchova má býti stejná pro všechny a má směřovati k vzdělání ducha	276
15. Ctnosti obci potřebné. Přirozený postup při výchově dětí. Nutnost etických ctností k moudrosti. Nutnost tělesné péče	280
16. Manželství a plození dítek. Vhodný věk pro uzavírání manželství. Tělesný stav a věková hranice rodičů. Odkládání a výživa novorozenat. Tresty za cizoložství	282
17. Péče o výchovu dětí. Výživa, hry a mravní čistota dětí. Rozdělení výchovy podle věkových stupňů	285

KNIHA OSMÁ

Výchova v nejlepší obci

1. Výchova má býti veřejná a společná	289
2. Různé názory o výchovném cíli. Mínění Aristotelovo	290
3. Učebné předměty a jejich cena. Vzdělání pro život ve volném čase. Význam hudby. Výchova nemá hleděti jen k užitečnosti	291
4. O pěstování tělocviku. Správné jeho pěstování	294